

PERCIVALL POTT

Esat KITER*

Percivall Pott 6 ocak 1714 de Londra'da doğdu. Babası dönemin ünlü noterlerindendi ve Pott 3 yaşında iken öldü. Bu nedenle Pott'un eğitimi maddi zorluklarla geçti. Rochester piskoposunun eğitimini üstlenmesi ile 7 yaşında Kent'teki özel bir okulda eğitimine başladı. 17 yaşına geldiğinde St Bartholomew Hastanesi'nde Dr Edward Nourse Jr ile çalıştı. Dr Nourse anatomi ve cerrahi üzerine Pott'a iyi bir eğitim verdi. Kendi evinde yaptığı kadavra demonstrasyonlarında kadvraları hazırlayan ve disseke eden Pott olmuştur. Bununla birlikte Nourse'in tüm cerrahi vakalarına Pott'da katılmıştır. O dönemlerde İngiltere'de tıp ve cerrahi eğitimi statü olarak çok karışıktı. Bu nedenle Pott'un Dr. Nourse ile birlikte çalışması ona büyük ayrıcalıklar tanımıştı. Pott aynı zamanda William Cheselden'de (1688-1752) eğitim aldı. Yedi yıllık eğitimden sonra, 7 Eylül 1736 da Company of Barber Surgeons'un sınavını, sınavı geç kaldığı halde başarı ile geçti. 1787 yılında emekli oluncaya kadar St Bartholomew's Hastanesi'nde çalıştı. (Resim-1)

Berberlerin insanların saçlarının yanında bacaklarını da kesebildikleri bir dönemde tıbbın lokomotifliği olmuş Barber- Surgeons Company'in hikayesi ilginçtir. Berberlerin tıp konusuna girmeleri konusunda başlıca birkaç faktör rol oynamıştır. Ortaçağda tıpla ilgilenenler başlıca üç ana başlık altında toplanırlardı. Hekimler, cerrahlar ve berberler.

Resim-1. Percival Pott

Hepsinin rolü farklı olmakla birlikte özellikle minör cerrahi işlemler açısından gruplar arasında keskin bir ayırım yoktu. 15. yüzyıl başlarında, büyük salgın dalgalarının bittiği dönemde hekimlerin ve cerrahların çoğu ölmüştü. Bu durum daha alt sınıf olan berberlerin daha kalabalık gruplarla daha iyi organize olmalarına neden oldu. O dönemde Papa'nın kilise görevlilerini tedavi amaçlı kan akıtıcı işlerden men etmesi, malpraktis olgularını dere-

* Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, Denizli.

beylerinin çok ağır bir şekilde cezalandırması nedeniyle hekimlerin ve cerrahların bu işlemleri çok sık yapmaması özellikle minör cerrahi girişimlerin berberlere doğru kaymasına neden oldu. Sonuç olarak bir çok saygın cerrah istemeden de olsa berber grupları ile işbirliği içine girdiler. 1540 yılında kral VIII. Henry cerrahlarla berberleri "Company of Barbers and Surgeons" kurumu altında resmen birleştirdi. Bu kurumun lisans verme, gerektiğinde araştırma yapma, cezalandırma, berber-cerrah yetiştirme, onları çalıştırma yetkisi vardı. Bu kurum cerrahların çok içine sinmese de yaklaşık 250 yıl boyunca cerrahlarla berberleri aynı statüde temsil etti. 1745 yılında cerrahlar "Company of Surgeons" adı altında kurumlaşarak bu gruptan ayrıldılar. "Company of Surgeons" ismi 1800 yılında "Royal Colleges of Surgeons"a 1835'de de "Royal Collage of Surgeons of England"a değiştirildi. 1745 yılında cerrahlar ayrıldıktan sonra berberler "Worshipful Company of Barbers"ı kurdular. Bu kurum halen işlevliğini sürdürmektedir (<http://www.barberscompany.org.uk>). Özellikle İngiltere de berber ofislerinin önünde günümüzde de yer alan kırmızı ve beyaz şeritlerden oluşan kısa kalın direk, berber ve cerrah birlikteliğinden günümüze yansıyan bir göndermedir. Bu çubuk flebotomi yapılmış bir hastanın bacağına anlatır. Beyaz çizgiler bandaj ya da sargı bezi, kırmızı çizgiler kandır. Bu çizgilere daha sonra mavi çizgide eklenmiştir (Resim-2). Mavi çizgi kimilerine göre venleri temsil eder. Kimilerine göre ise İngiltere bayrağına benzemesi açısından vatanseverler tarafından eklenmiştir.

1756 kışının soğuk bir Ocak sabahında Pott ile hasta vizitine giderken attan düştü. Bu düşme sonucunda fibula ve tibia distalinde eklemi de ilgilendiren açık kırığı oluştu. Pott yaralanmasının ciddi olduğunu fark etti ve uygun bir şekilde transportu sağlanıncaya kadar yerinden hareket ettirilmemesini istedi. Bacağına soğuk zemine yaslayarak kendisini taşıyacak iki kişinin gelmesini bekledi. Bir kapının kenarlarına tutturulmuş iki kalın so-

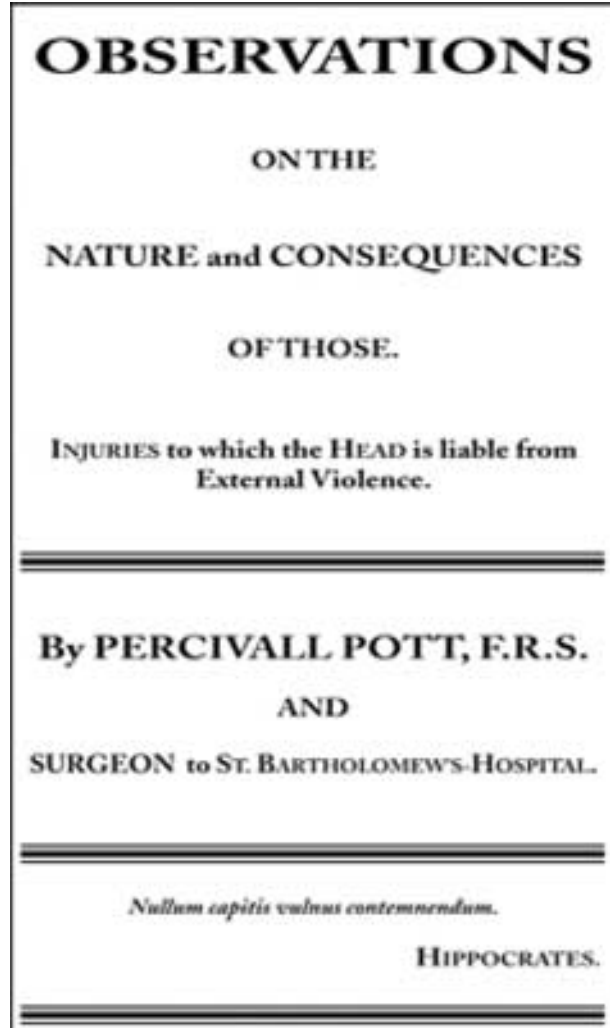

Resim 2. Berberler ve Cerrahlar federasyonu amblemi

pa ile oluşturulan bir sedyenin üzerinde evine getirildi. Çoğunluğu eğitim verdiği cerrahlar tarafından değerlendirildi ve dönemin bu gibi yaralanmalarda sıklıkla uygulanan tedavisi, acil amputasyon kararı alındı. Pott'da bu karardaydı, bacağı kesilmeli idi. Amputasyon için hazırlıklar yapılmaya başladığı sırada hocası Dr. Nourse onu ziyarette geldi. Amputasyonu durdurdu ve bacağı korumak amacıyla kırık redüksiyonu yapmaya karar verdi. Bu karar sonrasında Pott'un bacağı zaman içerisinde neredeyse tamamen iyileşti. Bu kaza ile birlikte Pott'un tıp bilimine katkısı akademik anlamda çok ivme kazanmıştır. Bu belki de hastalığa, hasta gözüyle bakmayı öğrendiği içindir. Bu kaza ona uzunca bir nekahet dönemi ve bu işlerle uğraşabilmesi için yeterli zamanı da hediye etmiştir. Pott yaşamı boyunca, bir çok yeni buluşa imzasını atacağı ve bir çok eski inancı kökünden değiştirecek olan 14 çalışma üretecektir.

1757 yılında "A Treatise on Ruptures"i yayınladı. Bu çalışmada hernilerin oluşumu ve te-

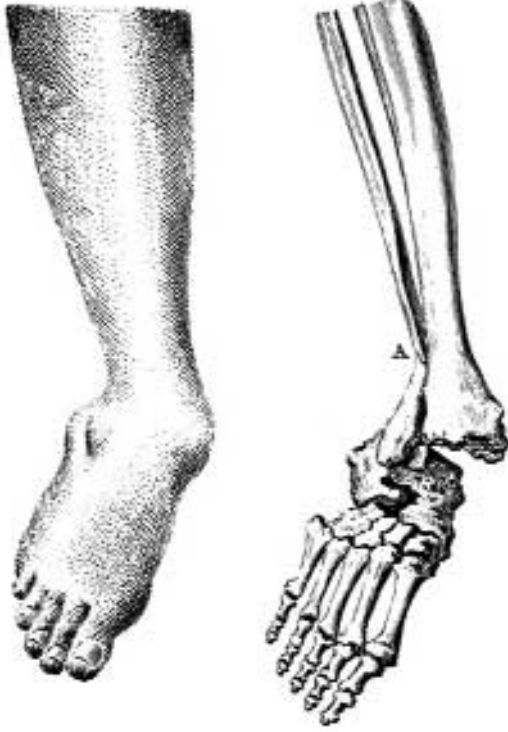
davisi ile ilgili bir çok klasikleşmiş teoriyi yadsı-
mıştır. Konjenital herni kavramı ilk olarak bu ça-
lışmasında tanımlandı. Bu tanımlaması onu John
ve William Hunter ile karşı karşıya getirdi. Pott
makalesini yazdığında 1755 de yayınlanan Von
Hallerin tanımlamasından ve 1756 da kendi öğ-
rencisi olan John Hunter'in başlamış olan çalış-
masından haberi yoktu. Bu nedenle yazarlar
Pott'un kendi fikirlerini çaldığını öne sürdüler.
Pott bu konuda herhangi bir çatışmaya girmedi.
Kendisinin üretkenliği ve yaptığı buluşlar ile bir
süre sonra bu iddialara en güzel yanıtı vermiştir.
1760 yılında "Observations on the Nature and
Consequences of Those"u yazdı (Resim-3). Ka-
fa yaralanmaları üzerine çalışmalar yazdı. Ekst-
radural abse ile ekstradural hematoma birbirin-
den ayırımı hakkında klinik bulgular tanımladı.
1762'de hidroselin klasik tanımlamasını yaptı.
1765'deki "Some Few Remarks on Fractures
and Dislocations"ın yayınlanmasından sonra
Pott kuralları ile kırık çıkıklara yaklaşım neredey-
se standart hale gelmiştir. Bu çalışmada deplase
bir kırığın tedavisinde redüksiyonun bacağın kur-
tarılmasındaki önemi ve uygun bir redüksiyon
için kas gevşetilmesinin gerekliliği anlatılmıştır.
İmmobilizasyon için kullanılacak yöntemin kırık
kemiğin distal ve proksimalindeki eklemleri de
stabil hale getirmesi gerektiği yine bu makalede
tanımlanmıştır. Bu çalışmasında, en sık gözle-
nen ayak bileği kırığı olduğuna inandığı kendi kı-
rığını tanımladı. Bu kırık, ayak bileği sindesmozi-
sinin sağlam olduğu yüksek fibuler kırık ile delto-
id ligamanın tamamen yırtıldığı ve talusun latera-
le sublukse olduğu bir yaralanma idi. Daha sonra
bu kırık, Pott kırığı olarak anıldı (Resim 4). Pott
yaptığı çalışmalarda, uğraştığı konu ya da hasta-
lık hakkında patogenezi ve anatomiye irdeleyen
ve ardından tedavinin tartışıldığı bir algoritma iz-
ledi. Çalışmalarında kesip çıkarma ya da sıcak
ütü ile dağlama gibi yöntemlerdence daha kon-
servatif ve daha insancıl yöntemler bulmaya ve
önermeye çalıştı.

Resim 3. Pott'un 1760'daki makale başlığı

1775 yılında skrotal yaralarla sıkça karşılaştığı baca temizleyicilerini gözlemledi. Diğer hekimlerin zührevi hastalık olarak değerlendirdiği bu yaraların bir çeşit cilt kanseri olduğunu ve bu kanserin bacalardaki is ile ilgili olduğunu tanımladı. Bu çalışmasıyla ilk defa kansere neden olan bir dış faktör tanımlanıyordu ve aynı zamanda bu, meslekle ilgili ilk neoplazm tanımlaması idi. Bu hastalık günümüzde de bazen Pott kanseri olarak anılmaktadır.

Omurga tüberkülozu Pott döneminde de çok iyi biliniyordu, çünkü bu hastalık hakkında bilinenler

Resim 4. Pott kırığı

Hipokrat'a kadar uzanıyordu. Pott, 1779-1782 yılları arasında bu hastalığa oldukça iyi tanımlamalar getirdi. Bu hastalıktaki nörolojik tutulumla ilgili Pott paraplejisini tanımladı. Bu çalışma tüm dünyada kabul gördü ve klasikleşti. Pott'un diğer çalışmalarından daha önemli bir çalışma değildi ama yine de günümüzde adının sıkça anıldığı bir kavram haline gelmiştir.

18. yüzyıl ortalarında Pott İngiltere'nin en meşhur ve en meşgul cerrahlarından birisiydi.

Kendisi muhtemelen en fazla cerrahi deneyime sahip cerrahı. Bununla birlikte son derece mütevazı ve meslektaşlarına karşı saygılı idi. 1788 de kötü ve yağmurlu bir havada hasta ziyareti sırasında pnömoni oldu. 10 gün sonra pnömoniden öldü. Son koyduğu tanı kendisinin-kiydi. Kayda geçen son sözleri şöyle idi; "Benim ışığım sönmek üzere, ümit ederim başkalarının yararı için yanmıştır"

KAYNAKLAR

- 1- Denkler K: Sir Percivall Pott, Sir James Paget, and soot cancer of the hand. Lancet 2004; 364(9434): 582.
- 2- McCrory PR: Sir Percivall Pott—the first sports neurologist? Br J Sports Med 2001; 35: 278-80.
- 3- Powell FC: Sir Arthur, Sir James, Sir Percivall, soot, and skin cancer. Lancet 2004; 364(9441): 1218.
- 4- Pott P, The surgical works of Percivall Pott, F.R.S., surgeon to St. Bartholomew's Hospital, a new edition, with his last corrections. 1808. Clin Orthop Relat Res 2002; 398: 4-10. (historical article)
- 5- Ray V, Percivall Pott. Arch Pathol Lab Med 1999; 123: 10.
- 6- www.surgical-tutor.org.uk/surgeons/pott.htm
- 7- www.whonamedit.com/doctor.cfm/1103.html
- 8- www.scholarly-societies.org/history/1540cbs.html
- 9- www.pbs.org/wnet/redgold/basics/barbersurgeons.html